דרשוני כרך ב — מדרש מנוחה

מדרש מנוחהיערה ענבר

ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמזונתן עליה לבנה (ויקרא ב, א)

ודע, כי זה הקורבן אות ברית הוא, עוד טרם הקשת. שהקשת יצאה לעולם לאחר המבול, והמנחה נהגתה לפניו.

לא ה'צדיק' ולא ה'תמים' ולא ה'בדורותיו' קירבו בין האל ובין נוח; העצב קירבם. שהיה נוח מנחם מעצבון הידיים, שנאמר, 'ויחי למך שתים ושמנים שנה ומאת שנה ויולד בן. ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'' (בראשית ה, כח–כט), והיה האלוהים ניחם ומתעצב אל לבו, שנאמר: 'וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום. וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו' (בראשית ו, ה–ו).

והיה זה מנחם מעצבון וזה ניחם ומתעצב, עד כי נמשכו זה אל זה וגזרו זה על זה גזרה שווה, והפך עצבונו של זה מתעצב בעצבונו של זה ונחמתו של זה מונחית אל ניחומי חרטתו של זה, 'ונח מצא חן בעיני ה'' (בראשית ו, ח).

וכשגילה אלוהים את סודו לאשר מצא חן בעיניו, הצפין בפקודת הטלטול את פקודת השלווה. וכשגילה אלוהים את סודו לאשר מצא חן בעיניו, טמן בהינף האלה את ביטול הסכין. מי שאוזן ערה לו ישמע את הצופן, כמוס ברוגעו בתוך שצף הקצף:

ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני' (בראשית ו, יג) – או אז ניצת בו קורבן המנחה, שקורבן המנחה קץ בבשרים, ובכל זאת עולה לפניו; שקורבן המנחה קץ בבשרים, ובגלל זאת עולה לפניו; שקורבן המנחה קץ בבשרים, ולוחש לנוח: הנה, גם בלי גוף חי שנבקע יכולה ללהוט אש מחברת, הנה גם בלי מבול שימחק תוכל לרצד הסליחה.

בטרם מקדש ובטרם מזבח, טעם אלוהים טעם סולת ובללה בשמן, שהסולת כשבלולה בשמן – את להט החרב המתהפכת מרגיעה, ולהטו של חמס כלול בו. זהו שאמר ר' שמעון בר יוחאי בזוהר הקדוש: 'אלו הם "להט החרב המתהפכת וגו'". משום שכולם נתמנו על דרכיהם של בני אדם, על אלו שעוברים על מצוות התורה, ועל זה הכל סלת בלולה בשמן, למשוך שמן המשחה ממקום עליון למטה, ויתברכו כולם כאחד, מאותו שמן משחה קדוש'.

ולאחר הבלילה, במבול הסוער, אזי – 'ונתן עליה לבנה' (ויקרא ב, א), שהצבע הלבן מן הגוונים כולם כלול, וזה סוד הקשת, שמנחה למנוחה, ואינה עוד ניחמה, אינה מתחרטת, שלמה היא. ונוח מביט בה, ומנחיל סוד קורבן המנחה.

לא מן החי יבוא קורבן המנחה, שאמרנו: קורבן המנחה קץ בבשרים; לא מן החי יבוא קורבן המנחה, כי מִעֵם החיוּת.

כשטולטלנו אנו, כולנו, אל מחוץ לתיבה, הביטו אלוהים ונוח זה בזה, ומשכו חוט של עצב דק מן הדק, ועִטרוּנוּ. זה החוט בו נקשור מרכיבי המנחה, כשנבוא, עצובים ומקווים, להקריב.

וכשם שחילץ אלוהינו מתוך עצבונו את הטלטול, שקולו זעקה וקורא לשינוי – כך נחלֵץ מתוכנו את קול המנוחה, שסמוי ממירב הקולות הוא, וניתן בו לפוש.

ואמר הכתוב, 'מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב' (ויקרא ו, יג), שיודע אדם מנוחה אמיתית מהי רק בשחר חייו ובערבם. בין לבין אחוז ודרוך הוא, ואם נשען ביניהם – אך לרגעים יפקיר את גופו לרפיון.

לרפיון נזדקק כשנבוא, מנחה בידינו, מניחים את עצמנו, להיות שוב מוּנָחים.

זהו שאמר ר' שמעון בר יוחאי בזוהר הקדוש – זוהר חלק ג, יב, ע"ב: 'הני אינון "להט החרב המתהפכת" (בראשית ג, כד), בגין דכולהו אתמנן על ארחייהו דבני נשא, על אינון דעברין על פקודי אורייתא, ועל דא כולא סלת בלולה בשמן, לאמשכא משח רבות מאתר עילאה לתתא ויתברכון כלהו כחדא מההוא משח רבות קודשא'.